

Jørgen Jacobsen Ploug – Købmand og Agent i Faaborg.

I sin bog om Jørgen Jacobsen Ploug fra 1944 skriver H. C. Jørgensen: "Da Jørgen Ploug 29. januar 1759, 21 1/2 år gammel, har taget borgerskab som skipper, må det antages, at han har sejlet i sin tidligste ungdom. I 1762 er han optaget som medlem at Skipperkassen." Han har efter al sandsynlighed også sejlet, men han var uddannet hos sin far som hattemager den 9. marts 1757 i Faaborg.

I året 1764, 19. december, erhverver Jørgen Ploug sig ejendommen Vestergade gl. matr. nr. 20 (hus nr. 8) for en købesum af 700 rdl.

I 1766, 26. juli, tager han tillige borgerskab som købmand, men forinden har han rimeligvis dreven handel med egen skibslast, hvad der dengang var ret almindeligt.

Den 25. september 1764, samtidig med, at Jørgen Ploug køber ejendommen i Vestergade, ægter han districtskirurg og postmester Hempels datter, Anna Margrethe Hempel. f. 12.

februar 1734; i dette ægteskab fødes fire børn:

Marie Magdalene, f. 15. september 1765

Ulrikka Augusta, f. 1. august 1766

Jacobine Actonia, f. 9. september 1767

Simon Hempel, f. 4. november 1768 (Senere agent og købmand)

Kort efter sønnens fødsel døde hustruen, hun begravdes i kirkens øverste tværgang, og graven dækkedes med en ligsten (153X70 cm) forsynet med udhugne solsikke rosetter og palmeblade.

Dette viser, at Jørgen Ploug hurtigt har placeret sig blandt de «fornemme» borgere. Sikkert har hans ægteskab

med districtskirurgens datter i forbindelse med personlig dygtighed været årsagen til hans hurtige opsving. Senere, 8. februar 1786, giftede Jørgen Ploug sig med en anden af Hempels døtre, Barbara Kirstine Hempel, f. 22. august 1742; dette ægteskab var barnløst.

Et andet bevis for Jørgen Plougs anseelse blandt borgerskabet er, at han er blandt de få, der har pulpitur i kirken; de fleste kendte borgere havde deres faste stolestader, medens det var forbeholdt de mere fremtrædende at have pulpiturene, der fandtes mellem pillerne i midtergangen.

Indenfor havnens administration har Jørgen Ploug spillet en stor rolle; herom skriver Aug. Schrøder i sin bog om Faaborg: «I april 1797 indsendtes en ansøgning til kongen angående havnen, heri findes følgende 1777 blev Jørgen Ploug valgt til første Broedirecteur og tillige Casserer; hans virksomhed til broens forbedring er noksom bekendt. Fra ommeldte tid og indtil 1797 har han og Med directeur foranstaltet opfyldt og broen tilbygget et ansvarligt stykke, og foruden denne tilbygning blev 1794-1795 et nyt bolværk på begge sider af den gamle bro sat, da det gamle bolværks pæle for størstedelen var ædt af orm. For uden alt foranførte blev i de åringer bygget af forbemeldte agent Ploug for egen regning og siden for den moderate betaling af 100 rdl. overladt med alle sine redskabe, en mudderpram for dermed, ved derpå holdende folk årlig at opmudre i havnen og ved broen, desuden bekostet flottes til

brug ved fartøiers reparation, såvelsom opsat på broen et grundmuret hus at koge tjere udi m. v. Desuden har

agent Ploug givet til broen et gangspil med tilbehør, samt ladet sætte for egen regning 4 svære pæle at fortøje ved havnen».

H. C. Jørgensen skrev: "Om Jørgen Plougs skibsflåde kendes så godt som intet, sandsynligvis har han, foruden af andre skibe, været ejer af en eller flere «Straitsfarer» (skibe, der passerede strædet ved Gibraltar), da iflg. Pontoppidans Danske Atlas (3 Tome pag. 540), Faaborg omkring 1767 havde fire af disse skibe." Foruden Vestergade matr. nr. 20 erhvervede Jørgen Ploug sig 9. oktober 1775 naboejendommen matr. nr. 19 (husnr. 10), samt en udstrakt tømmerplads og toft på den modsatte side gaden, Klingenbergpladsen, som strakte sig fra stranden til Vestergade og vestpå indtil Gabriel Vinthers

strandgang, samt endvidere Vestergade gl. matr. nr. 15 (husnr. 3), og ejede således det meste af gaden indenfor Vesterport.

I 1785, 11. december, køber Jørgen Ploug den gamle stubmølle udenfor Vesterport, med et 7 fags stuehus, beliggende på en indpælet plads omkring Møllebakken, for en sum af 1400 rdl. Møllen var den af «Karen Borgmesters» i 1717 opførte, og af hende og efterfølgere drevne iflg. kgl. privilegier af 15. september 1717 og 20. juli 1718.

Da Jørgen Ploug i 1790 sælger den gamle stubmølle til Ærø og opfører en ny hollandsk vejmølle, har han mange ærgrelser og fortrædeligheder, idet Hvedholms herskab, der ejer Langs Møllen (vandmølle ved Odensevej) føler sig truet i konkurrencen og anlægger sag imod ham, med den begrundelse, at kværnene i hans nye mølle er større end i den gamle, og han derved tiltager sig større ret end de gamle privilegier tilsiger. Jørgen Ploug optager med sæd vanlig energi kampen for sin nye mølle; af efterladte papirer ser man, at han ikke har ligget på den lade side, men sætter alt i bevægelse for at forsvare sin ret. Fra det «Høykongelige Landhusholdnings Selskab» foreligger en anbefalende skrivelse, der fremhæver hans «patriotiske foranstaltninger». Tillige kan det ses, at han har søgt råd hos høyædle og velbyrdige hr. justitsråd Uldall i København, der, såfremt sagen går til højesteret, tilbyder at føre sagen for ham. Højesteretsadvokat Peter Uldall (1743-1798) var en af datidens mest ansete jurister, han var således for svarer for dronning Caroline Mathilde, efter hendes eget ønske, i Struenseeprocessen 1772. Sagens udfald fremgår ikke af papirerne, men at Hvedholm herskab ikke har kunnet hindre ham i hans foretagende fremgår af, at Jørgen Ploug og efterfølgere i næste

150 år har drevet møllen, indtil den nu i 1941 som de fleste andre vejmøller måtte falde for dampen og elektriciteten; Faaborg mistede der med den sidste af disse for byens silhouet så dekorative møller.

I ministerialbogen er af sognepræsten indført angående Jørgen Plougs død:

«Anno 1800 onsdagen den 8. januar kl. 12 døde hr. agent Jørgen Ploug meget hurtigt. Som han ville rejse til Pilegaard, fik han ondt på marken, af en stærk beklemmelse for brystet og døde på stedet, han var i sit 63. aar. Onsdag den 15. s. m. blev han begravet i kirken, inden for dåben, alle klokker blev ringet, der blev givet lys til kirken og jordspaakastelsen forret af hr. Fog».

Senere forskning har afdækket Jørgen Plougs maritime aktiviteter.

Det viser sig, at han i 1787 enten ejede eller var medejer af følgende skibe:

Navn	Reder	Type	Besætn.	Rejser	Tonnage
Enigheden	J. Ploug, C. Voigt, Børing	Brigantine	10	0	70 kmcl
Providentia	Jørgen Ploug	Brigantine	10	0	70 kmcl
Søren Hempel	Jørgen Ploug	Galease	5	5	36 kmcl
Anna Christine	Jørgen Ploug	Galease	4	7	16 kmcl
Juliane Marie	Jørgen Ploug	Jagt	3	3	12 kmcl
Haabet	Jørgen Ploug	Jagt	2	5	9,5 kmcl
Anna Margrete	Jørgen Ploug	Jagt	2	3	5,5 kmcl

De større skibe - brigantinerne - har efter al sandsynlighed sejlet på de fjernere destinationer i Sydeuropa. Dette kan udledes af - til trods for 2 af skibene ikke var ude i 1787 - at galeasen Søren Hempel sejlede mellem Portugal og Danmark/Norge. Lasten var i et tilfælde hør, hamp og tov (fra Portugal).

Brigantinen Providentia var på mindst 1 tur til Vestindien, idet broderen Jacob (se denne) var kaptajn på en rejse i 1782, hvor han i øvrigt tog sig selv af dage. Besætningen var på denne rejse 15 mand (1 kaptajn, 3 styrmænd, 1 bådsmand, 1 kok, 1 bødker, 4 matroser, 1 jungmand samt 2 koksmather).

Enigheden var på en tur til Vestindien i 1783, hvor kaptajnen var Rasmus Rasmussen Ploug (skippere.dk).

De mindre skibe galeaserne sejlede mellem Norge og Østersøen med korn og trævarer.

De mindste skibe, jagterne, sejlede mellem Faaborg og København. Om deres last vides intet.

Vinglas med plov